

6331 SAYILI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU

Ali TERZIOĞLU¹ SGK BAŞMÜFETTİŞİ

İşverenler açısından 01.01.2013 tarihinde yürürlüğe giren 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği yasasının ilgili maddeleri gereği, acilen yapılması gerekli olanlar; Risk Değerlendirmesi, Acil Durum Planı ve Çalışanların Eğitimi ile ilgili düzenlemelerdir.

I-GİRİŞ:

Çalışma hayatını yakından etkileyen sosyal, siyasal ve ekonomik koşullar, devletin iş hukuku alanındaki birikimi, uygulamada karşılaşılan sorunlar, koruyucu ve önleyici hizmetlerden bütün çalışanların yararlanmasını sağlamak, uygulamaların kalite yönetim sistemi benzeri sürekli iyileştirme felsefesinin yerleştirilmesi ve Avrupa Birliği ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) kurallarına uyum sağlama zorunluluğundan dolayı 4857 sayılı İş Kanunundan bağımsız olarak, çalışanların tümünü kapsayan ve önleyici ve koruyucu tedbirleri içeren ve gelişmiş ülke örneklerindeki mevzuatlarla uyumlu düzenlemelerin hayata geçirilmesi nedeniyle, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği yasası 20.06.2012 tarihinde TBMM’de kabul edilmiş olup, 30.06.2012 tarih 28339 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği yasasının 38. maddesi yürürlük maddesi olup, işyerlerinde iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personeli görevlendirilmesi gibi bazı hükümleri aşamalı olarak yürürlüğe girecektir. Yürürlük ile ilgili son tarih 01.07.2014’dür. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği yasasının bazı maddeleri yayımlandığı tarihte yürürlüğe girmesine rağmen, bu güne kadar çıkartılması gerekli olan yönetmeliklerin yarısı çıkartılamamıştır.

II- 6331 SAYILI YASA İLE İLGİLİ ÖNCELİKLE YAPILMASI GEREKENLER:

İşverenler açısından 01.01.2013 tarihinde yürürlüğe giren 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği yasasının ilgili maddeleri gereği, acilen yapılması gerekli olanlar; Risk Değerlendirmesi², Acil Durum Planı³ ve Çalışanların Eğitimi ile ilgili düzenlemelerdir. Bu düzenlemelerden, risk değerlendirmesini ve acil durum planını iş güvenliği uzmanı ile işyeri hekiminin yapması gerektiği yasa ve yönetmelikte düzenlenmiş ise de, bazı işyerleri için iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi çalıştırma zorunluluğu ile ilgili maddeler henüz yürürlüğe girmediğinden, işverenlerin ve işyeri yetkililerinin birlikte düzenleyerek imzalamaları gerekmektedir. Ayrıca çalışanların eğitimi ile ilgili yasanın 16. 17. ve 18. maddeleri 01.01.2013 tarihinde ve bu hususta çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik⁴ de 15.05.2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Çalışanlara işe başlamadan önce, çalışma yeri veya iş değişikliği, iş ekipmanının değişmesi, yeni teknoloji uygulanması gibi durumlar nedeniyle ortaya çıkacak risklerle ilgili eğitimler verilmelidir.

III- 6331 SAYILI YASA İLE İLGİLİ GETİRİLENLER:

- Tüm çalışanlar yasanın kapsamına alınmıştır; Kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dahil olmak üzere, tüm çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın bu yasa uygulanır.
- Yasanın amacı riskleri, meydana gelmeden önlemeye yöneliktir; Risklerden kaçınmak, kaçınılması mümkün olmayan riskleri analiz etmek, risklerle kaynağında mücadele etmek, işin kişilere uygun hale getirilmesi için işyerlerinin tasarımı ile iş ekipmanı, çalışma şekli ve üretim metotlarının seçiminde özen göstermek, özellikle tekdüze çalışma ve üretim temposunun sağlık ve güvenliğe olumsuz etkilerini önlemek, önlenemiyor ise en aza indirmek, teknik gelişmelere uyum sağlamak, tehlikeli olanı, tehlikesiz veya daha az tehlikeli olanla değiştirmek, teknoloji ile tutarlı önleme politikası geliştirmek, toplu korunma tedbirlerine, kişisel korunma tedbirlerine göre öncelik vermektir.
- İşyerleri, tehlike sınıfına göre 3 sınıfa ayrılmıştır; İşyerlerinde yapılan asıl iş dikkate alınarak, tehlike sınıfları; az tehlikeli, tehlikeli ve çok tehlikeli olmak üzere belirlenmiştir.(İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği⁵)
- Her işyerine iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi çalıştırma zorunluluğu getirilmiştir; Bu zorunluluk, Kamu kurumları ile 50 den az çalışanı olan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri için 30.06.2014 tarihinde, 50 den az çalışanı olan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri için 30.06.2013 tarihinde ve diğer işyerleri için 01.01.2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 10 dan az çalışanı olan işyerleri ile ilgili İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerinin Desteklenmesi Hakkında Yönetmelik Taslağı yayımlanmış olup, henüz yönetmelik kesinleşmemiştir.
- Ortak Sağlık Güvenlik Birimi, İş Sağlığı ve İş güvenliği yasası ile ilgili hizmetleri sunabileceklerdir. İşyerleri, iş güvenliği hizmeti ve işyeri hekimi ile diğer sağlık personeli hizmetini, yönetmelikte belirtilen süre kadar, bu birimlerden satın alabileceklerdir.
- Risk değerlendirmesi zorunlu hale gelmiştir.
- İşe başlamadan önce çalışanların sağlık muayenelerinin yapılma zorunluluğu getirilmiştir.
- İş kazası ve meslek hastalıklarında kayıtlar daha etkin tutulacaktır.
- İşyerlerine acil durum planı hazırlama zorunluluğu getirilmiştir.
- İş sağlığı ve güvenliğine çalışanların aktif katılımı sağlanacaktır.
- Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitimleri zorunlu hale getirilmiştir.
- İş sağlığı ve güvenliği kurulları oluşturulacaktır.
- Tehlike durumunda çalışan, çalışmaktan kaçınma hakkına sahiptir.
- AVM ve iş merkezlerinde iş sağlığı ve güvenliği koordinasyonunu yapma görevi, yönetime verilmiştir.
- Büyük endüstriyel kaza riski için önceden tedbir alınma zorunluluğu getirilmiştir.

IV- SONUÇ:

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği yasası, 30.06.2012 tarihinde yürürlüğe girmiş olup, bu yasa ile 4857 sayılı İş Kanununun 2. 63 ve 69. maddelerinin bazı fıkraları ile 77. 78. 79. 80. 81.83.84.85.86.87.88.95.105. ve geçici 2. maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği yasasının geçici 2. maddesi ile de 4857 sayılı İş Kanununun 77.78.79.80.81 ve 88.inci maddelerine göre yürürlüğe giren yönetmeliklerin bu yasada belirtilen yönetmelikler çıkartılıncaya kadar bu yasaya aykırı olmayan hükümleri uygulanmaya devam edileceği hüküm altına alınmıştır. Bu düzenleme ile mevzuatta bir boşluk olmasının önüne geçilmeye çalışılmıştır. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği yasası ile ilgili bugüne kadar 11 adet yönetmelik yayımlanmıştır.

Bunlar;

- İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği⁶
- İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik⁷
- İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği⁸
- İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik⁹
- Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik¹⁰
- Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi Yönetmeliği¹¹
- İşyerlerinde İşin Durdurulmasına Dair Yönetmelik¹²
- Ekranlı Araçlarla Çalışmalarda Alınacak Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik¹³
- İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği¹⁴
- Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik¹⁵
- Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi Hakkında Yönetmelik'dir¹⁶

Halen bazı yönetmeliklerin hazırlıkları tamamlanmış ve yönetmelik taslakları yayımlanmış, sosyal taraflara gönderilmiş olup, bu yönetmelikler de pey der pey yayımlanmaktadır. Süreç yavaş işlese de neticede müstakil bir İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası ve bununla ilgili yönetmelik ve tebliğler tamamlandığında, bütüncül bir mevzuatımız oluşacaktır. 2006 yılı İstatistiğine göre; ülkemizde 7.818.642 çalışan işçi mevcut olup, 79.027 İş kazası, 574 meslek hastalığı, 1592 İş kazası sebebiyle ölüm, 9 meslek hastalığı sebebiyle ölüm olayı meydana gelmiştir, bununla birlikte yüz bin işçide ölümlü iş kazası oranı 20,4 dür. 2006 yılında yüz bin işçide ölümlü iş kazası oranı; İngiltere'de 0,7, Fransa'da 3, İspanya'da 4,4, Rusya'da 11,8 ve Hindistan'da ise 38'dir. Ülkemizde 2010 yılında toplam iş kazası sayısı 62903, meslek hastalığı sayısı 533'dür. 2011 yılında ise iş kazası sayısı 69227, meslek hastalığı sayısı da 697'dir. Bu istatistikler de gösteriyor ki, yasanın düzenlenmesinde örnek alınan ülkelerde iş kazası, ülkemizdekine oranla oldukça azdır. Her ne kadar yasanın yeni olması nedeniyle birtakım uygulama

aksaklıkları olsa da yasanın tüm maddelerinin yürürlüğe girmesi ve uygulamaların yerleşmesi ile yasanın iş kazalarının azalmasında önemli derecede katkısı olacaktır.

Kaynakça: Önce Kalite Dergisi, Sayı 170, Sayfa: 21-22, 2013, KalDer İstanbul

Notlar:

- 1) SGK BAŞMÜFETTİŞİ (aliterzioglu@mynet.com), Bu makalede yer alan görüşler, yazarın kişisel görüşüdür. Çalıştığı Kurumu bağlamaz.
- 2) Ali TERZİOĞLU, "Risk Değerlendirmesi ve Ofisler için Örnek Risk Değerlendirmesi", Yaklaşım, Şubat 2013
- 3) Ali TERZİOĞLU, "Acil Durum Planı", Yaklaşım, Haziran 2013
- 4) 15.05.2013 tarih 28646 sayılı resmi gazetede yayımlanmıştır.
- 5) 26.12.2012 tarih 28509 sayılı resmi gazetede yayımlanmıştır.(Değişiklik 29.03.2013 tarih 28602 sayılı resmi gazetede yayımlanmıştır.
- 6) 29.12.2012 tarih 28512 sayılı resmi gazetede yayımlanmıştır.
- 7) 29.12.2012 tarih 28512 sayılı resmi gazetede yayımlanmıştır.
- 8) 29.12.2012 tarih 28512 sayılı resmi gazetede yayımlanmıştır.
- 9) 18.01.2013 tarih 28532 sayılı resmi gazetede yayımlanmıştır.
- 10) 25.01.2013 tarih 28539 sayılı resmi gazetede yayımlanmıştır.
- 11) 05.02.2013 tarih 28550 sayılı resmi gazetede yayımlanmıştır.
- 12) 30.03.2013 tarih 28603 sayılı resmi gazetede yayımlanmıştır.
- 13) 16.04.2013 tarih 28620 sayılı resmi gazetede yayımlanmıştır.
- 14) 25.04.2013 tarih 28628 sayılı resmi gazetede yayımlanmıştır.
- 15) 30.04.2013 tarih 28633 sayılı resmi gazetede yayımlanmıştır.
- 16) 15.05.2013 tarih 28648 sayılı resmi gazetede yayımlanmıştır.